

องค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายภาสกร เขียวขจี
๒. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
ตำบลหนองคันทรอง อำเภอเมือง จังหวัดตราด
๓. คำจำกัดความ เกษตรกรผู้มีรายได้ทุกวัน
๔. ประเด็นที่แสดงถึงความโดดเด่นและมีการปฏิบัติที่ดี

ความรู้เฉพาะสาขา การทำไร่นาสวนผสม

เกษตรกรในพื้นที่หนองคันทรองส่วนใหญ่ ปลูกข้าวเป็นส่วนมาก และพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (S๑) โดยปลูกข้าวเพื่อไว้ใช้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายผลผลิต แต่ประสบปัญหาการใช้ปัจจัยในการผลิตสูง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ราคาปุ๋ยและสารเคมีมีราคาแพง และปัญหาเรื่องการระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าว สูง ต่อมาจึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตมาเป็นการทำไร่นาสวนผสมเพราะมีการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยสร้างรายได้หมุนเวียนตลอดปี และลดความเสี่ยงปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำหรือการเกิดภัยธรรมชาติ โดยนำความรู้ที่ได้เรียนมาและประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้ไปศึกษาดูงานกับหน่วยงานของทางราชการและภาคเอกชนมาประยุกต์ใช้ โดยแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ที่มีอยู่ให้เป็นไปตามระบบการจัดการฟาร์มที่ดี และให้มีกิจกรรมที่สามารถเกี่ยวหนุนซึ่งกันและกันได้ และสามารถมีรายได้อีกตลอดปี

การลดต้นทุนการผลิตข้าว

- ใช้เมล็ดพันธุ์ในปริมาณที่เหมาะสมไม่มากจนเกินไป
- มีการเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าวทุก ๓ ปี
- ใช้น้ำหมักขี้หมูแทนการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อสร้างความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- เรียนรู้ระบบนิเวศในแปลงนาเพื่อประเมินการระบาดของศัตรูพืช รักษาแมลงศัตรูธรรมชาติในแปลงนาเพื่อกำจัดแมลงศัตรูพืช
- ใช้สารชีวภัณฑ์เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา ในแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันโรคพืช
- เพิ่มจุลินทรีย์ที่ช่วยย่อยสลายอินทรีย์วัตถุในนา เพื่ออนุรักษ์และปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมักเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน

การใช้น้ำหมักขี้หมู

น้ำหมักขี้หมู คือผลพลอยได้จากบ่อหมักก๊าซชีวภาพ ซึ่งนอกจากจะได้ก๊าซมีเทนเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงในคอกหมูแล้ว น้ำที่ได้จากบ่อก๊าซยังเป็นปุ๋ยชั้นดี ที่ใช้ได้ในพื้นที่ทุกชนิด ซึ่งข้อมูลของน้ำหมักชีวภาพเมื่อเทียบกับปุ๋ยน้ำหมักปกติคือไม่มีกลิ่นเหม็น เนื่องจากกระบวนการหมักได้ดึงก๊าซมีเทนออกไปแล้ว

การปลูกพืชเพื่อสร้างรายได้ต่อเนื่อง

เพื่อกระจายความเสี่ยงจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว การเลือกชนิดพืชที่ปลูก เน้นพืชที่ผู้บริโภคและตลาดมีความต้องการ เน้นให้เกิดความหลากหลายในระบบนิเวศ ต้นทุนการผลิตต่ำ การดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก โรคแมลงไม่มากเกินไป เก็บเกี่ยวได้หลายรอบ และราคาผลผลิตค่อนข้างแน่นอน

การปลูกผักอินทรีย์

วางแผนการผลิตให้ต่อเนื่อง ใช้ตลาดนำการผลิต เรียนรู้วงจรของผัก ศึกษาโรคและแมลงศัตรูของผัก ศึกษาระบบนิเวศและศัตรูธรรมชาติเพื่อใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช นำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการผลิต สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคและต้องซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค

สรุปองค์ความรู้ของคุณภาสกร เขียวขจี

- **การผลิต** นำหลักของเกษตรผสมผสานมาใช้โดยมีการทำกิจกรรมหลายชนิดอยู่ในพื้นที่เดียวกันภายใต้การเกื้อกูลประโยชน์ซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเพิ่มกิจกรรมการเกษตรให้มีความหลากหลายมากขึ้น ทำให้มีรายได้หมุนเวียนตลอดปี
- **การปรับปรุงบำรุงดิน** มีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุต่างๆ เช่น การนำกากปุ๋ยใส่โคนต้นพืชและปล่อยให้ย่อยสลายกลายเป็นปุ๋ย การนำเศษหญ้าต่างๆ มาคลุมโคนต้นพืช นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยพืชสดในการบำรุงดินอีกด้วย เช่น การปลูกโกสอฝักและไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดในนาข้าว การปลูกต้นทองหลางในแปลงสละ เป็นต้น
- **การควบคุมศัตรูพืช** การควบคุมศัตรูพืชแบบชีววิธี โดยการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีการใช้สารจากธรรมชาติในการควบคุมศัตรูพืช เช่น การใช้สะเดา และตะไคร้หอมในการไล่แมลงศัตรูพืช และการควบคุมโรคพืชโดยใช้เชื้อจุลินทรีย์ปรปักษ์
- **การบริหารจัดการฟาร์ม** มีการวางรูปแบบการดำเนินกิจกรรมแต่ละชนิดอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีการใช้แรงงาน เงินทุน ที่ดิน ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการนำวัสดุเหลือใช้จากการผลิตชนิดหนึ่งมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตชนิดอื่นๆ แบบครบวงจร
- **การบริหารจัดการด้านการตลาด** เนื่องจากการทำไร่นาสวนผสมมีการทำกิจกรรมหลายอย่าง ทั้งการปลูกพืชและประมง ผลผลิตที่ได้จึงมีความหลากหลายจึงมีการจำหน่ายทั้งขายปลีกและขายส่ง

๕. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรต้นแบบและการติดต่อ

นายภาสกร เขียวขจี อายุ ๔๘ ปี

บ้านเลขที่ ๒๒ หมู่ ๒ ตำบลหนองคันทรัง อำเภอเมือง จังหวัดตราด ๒๓๐๐๐

โทรศัพท์ ๐๘๑-๗๓๕๒๙๙๓

๖. ข้อมูลผู้ถอดบทเรียน

นางสาวนิภาวรรณ ประสิทธิินาวา ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองตราด โทร. ๐๘๙-๒๓๙๕๐๐๗

ภาพประกอบ

